

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565
2 IR 3 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-3021**

2019 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2019 m. vasario 12 d. sprendimo Nr. SV-S-1081 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Nepritarti Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII-3021 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateikiami teiginiai, kad Įstatymo projektu siekiama „įgyvendinti veiksmingą ir tvarią konkurenciją tarp šilumos gamintojų, kuri skatintų pasiūlyti mažiausią kainą šilumos vartotojams tiek trumpuoju, tiek ir ilguoju laikotarpiu“, tačiau nėra pateiktas vertinimas, skaičiavimai ar detalesnė analizė, kokią įtaką Įstatymo projektas turės konkurencijai ir galutinėms šilumos kainoms. Atkreiptinas dėmesys, kad analogiškas pastabas dėl Įstatymo projekto pateikė Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, kuri, tvirtindama Šilumos gamybos ir (ar) supirkimo tvarkos ir sąlygų aprašą, privalo atsižvelgti į veiksmingos konkurencijos šilumos gamyboje užtikrinimo, atliekinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo šilumai gaminti skatinimo principus bei šilumos vartotojų teisę gauti šilumą mažiausiomis sąnaudomis¹, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, kuri kontroliuoja, kaip šilumos ūkyje laikomasi Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo reikalavimų², Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamentas.

2. Įstatymo projektu siūloma pakeisti Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo (toliau – Įstatymas) bendrąsias normas – 2 ir 3 straipsnius, tačiau šie pakeitimai nėra suderinti su Įstatymo specialiosiomis normomis – 10, 10¹, 32 ir kt. straipsniais. Atsižvelgiant į tai, neįmanoma įvertinti, kaip, priėmus Įstatymo projektą, bus derinamas metinis būtiniosios šilumos gamybos galios įrenginių aukcionas ir dabar vykstantys šilumos aukcionai, pvz., Įstatymo projekte minima nuostata, kad šilumos aukcione pasiūlyta kaina negali viršyti „metiniam būtiniosios šilumos gamybos galios įrenginių aukcionui pasiūlytos eksploatacijai būtinų sąnaudų pastoviosios ir kintamosios dedamųjų viršutinių ribų, įvertinant faktines kuro išlaidas, suminio dydžio“ ir Įstatyme įtvirtintos nuostatos, kad visais atvejais šiluma gaminama ir (ar) superkama už ne didesnę kainą, negu šilumos tiekėjo Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos

¹ Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio 1 dalis.

² Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 3 straipsnio 5 dalis.

nustatyta tvarka apskaičiuotos palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos³. Iš Įstatymo projekto nuostatų nėra aišku, kaip šilumos gamybos galios įrenginių aukcionu nustatytos šilumos gamintojų sąnaudos bus įtraukiamos į šilumos kainą. Nors Įstatymo projekte ir aiškinamajame rašte yra kalbama apie reguliuojamus ir nereguliuojamus šilumos gamintojus, tačiau nepateikiami pasiūlymai dėl Įstatymo nuostatų pakeitimo, nustatant, kada šilumos kainodara šilumos gamintojams yra privaloma.

3. Nors iš Įstatymo projekto nuostatų negalima tiksliai pasakyti, kam bus privaloma šilumos kainodara, tačiau iš aiškinamojo rašto teiginių „Įstatymo projektu taip pat siekiama nustatyti sąlygas, kurioms esant visi šilumos gamintojai, kurie sutinka dirbti su metiniu pelningumu, neviršijančiu nustatytos reguliuojamo pelno ribos“, galima daryti išvadą, kad siūloma reguliuoti visus šilumos gamintojus, kurie dalyvaus metiniame būtinios šilumos gamybos galios įrenginių aukcione, todėl tai didins administracinę naštą Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai ir šilumos gamintojams, neatsižvelgiant į Įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje išdėstytus kriterijus.

4. Iš pateiktų Įstatymo projekto nuostatų nėra aišku, kaip šilumos gamintojai bus skatinami gaminti kuo daugiau šilumos energijos. Vadovaujantis Įstatymo projekto 2 straipsniu, „metinio būtinios šilumos gamybos galios įrenginių aukciono būdu atrinktiems būtiniesiems šilumos gamintojams apmokamos šilumos gamybai naudojamo ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos ir protingumo kriterijus atitinkanti investicijų grąža“. Taip pat aiškinamajame rašte numatyta, kad šilumos gamintojai „papildomas pajamas (pelną) galėtų gauti konkuruodami kiekvieną mėnesį organizuojamose šilumos gamybos (energijos) aukcionuose, tačiau neviršijant metiniam galios aukcionui pasiūlytos pastoviosios ir kintamosios dedamųjų suminės ribos, įvertinant aktualias kuro kainas“. Tačiau nesant perteklinio kiekio šilumos gamybos įrenginių sistemoje, šilumos gamintojai galės pasiūlyti pakankamai aukštas šilumos gamybos kainas metinio būtinios šilumos gamybos galios įrenginių aukcione, taip pat siūlyti šilumos aukcionuose maksimalią leidžiamą šilumos gamybos kainą, taip rinkdamiesi gaminti šilumą tik šildymo sezono metu, kuomet šilumos kaina yra brangiausia. Todėl nesant jokio skatinimo mechanizmo gaminti kuo daugiau ir kiek įmanoma pigesnės šilumos energijos, kyla rizika, kad atskiriems šilumos gamintojams Įstatymo projekto nuostatomis bus užtikrinta visa investicijų grąža, neatsižvelgiant į tai, ar atliktos investicijos sumažino ar padidino galutinę šilumos kainą.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras

³ Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 10¹ straipsnio 3 dalis.